

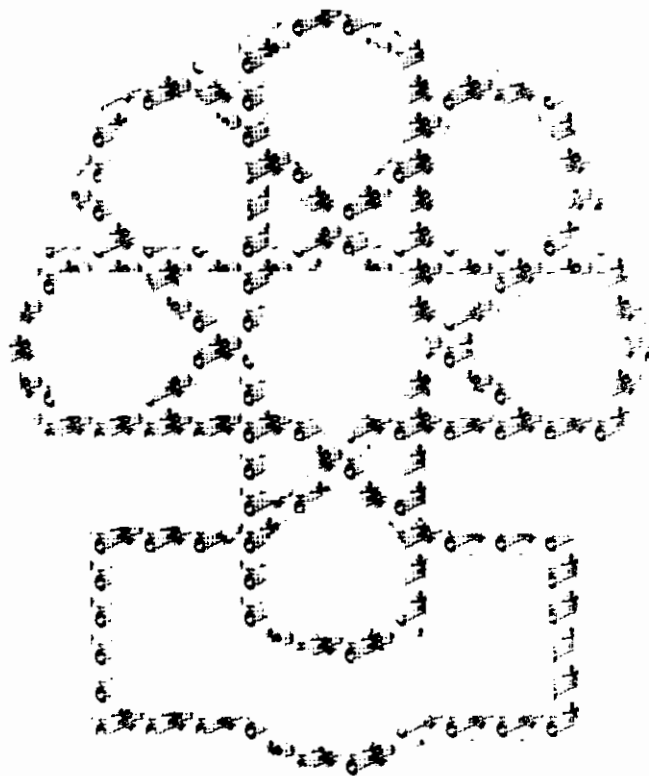
۴۱۰۶
توسعه

۵۲۲۸

بررسی عملکرد نه ماهه مالی دولت

درباره لایحه بودجه ۱۳۷۹ - شماره (۴۸)

کار: دفتر برنامه و بودجه

معاونت پژوهش
بهمن ۱۳۷۸
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
خانم واحد اسناد و اطلاع‌رسانی مارا
شماره: ۱۲۱۹
تاریخ: ۷۸/۱۲/۹

کد گزارش: ۵۳۰۵۲۲۶

* طی نه ماهه سال جاری بابت اعتبارات جاری و عمرانی مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور جمعاً مبلغ ۶۲۵۶۴ میلیارد ریال پرداخت شده است. مجموع دریافت‌های خزانه‌داری کل در مدت مذکور مبلغی در حدود ۶۲۴۴۶ میلیارد ریال می‌باشد. بدهی حساب درآمد عمومی کشور در پایان آذر ماه سال جاری مبلغ ۳۸۶/۳ میلیارد ریال بوده است.

* درآمدهای عمومی دولت در نه ماهه سال جاری مبلغی در حدود ۶۱۸۹۶/۱ میلیارد ریال بوده و عملکرد نه ماهه نسبت به $\frac{۹}{۱۱}$ بودجه مصوب ۸۵/۱ درصد می‌باشد و حدود ۱۰۸۱۹ میلیارد ریال کمتر از رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه ۱۳۷۸ تحقق یافته است.

* بیشترین میزان عدم تحقق درآمدهای مصوب در قانون بودجه ۱۳۷۸ به ترتیب مربوط به سایر درآمدها (۷۲ درصد) و مالیات‌ها (۲۸ درصد) است که جمعاً حدود ۱۴۰۴۸/۷ میلیارد ریال کمتر از رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه ۱۳۷۸ می‌باشد. * درآمد حاصل از فروش نفت خام و فراورده‌های نفتی در نه ماهه ۱۳۷۸ در حدود ۱۹۰۹۱ میلیارد ریال بوده و نسبت وصولی به مصوب در حدود ۱۲۰/۴ درصد می‌باشد و حدود ۳۲۳۰ میلیارد ریال بیش از رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه، وصولی نشان می‌دهد. قسمتی از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام بابت پیش فروش‌های انجام شده در سال ۱۳۷۶ (تبصره قانون اصلاح بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور) و ۱۳۷۷ (تبصره ۴ قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور) قبلاً در سال‌های یادشده به حساب درآمد عمومی کشور واریز شده است.

* بابت اعتبارات جاری و عمرانی مصوب جمعاً مبلغ ۶۲۵۶۴ میلیارد ریال پرداخت شده و نسبت وصولی درآمدهای عمومی دولت به کل پرداخت‌ها بابت اعتبارات جاری و عمرانی مصوب در حدود ۹۸/۹ درصد می‌باشد.

* درآمدهای مالیاتی در نه ماهه سال جاری بالغ بر ۱۸۳۶۶ میلیارد ریال بوده که معادل ۸۲/۳ درصد رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۷۸ می‌باشد.

۲۹/۶ درصد از عدم تحقق درآمدهای مالیاتی مصوب مربوط به مالیات‌های مستقیم (مالیات بر شرکت‌ها) و ۷۰/۴ درصد نیز ناشی از مالیات‌های غیرمستقیم است.

* علت عمده عدم تحقق مالیات بر واردات پیش‌بینی شده قانون بودجه در نه ماهه سال جاری مربوط به کاهش واردات کالاهایی که مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و حق الثبت سفارش کالا می‌باشد.

* مالیات بر مصرف و فروش در حدود ۲۴۶۲/۲ میلیارد ریال بوده که نسبت وصولی به مصوب در حدود ۷۰ درصد است. عدم تحقق مالیات بر مصرف و فروش پیش‌بینی شده در قانون بودجه عمدتاً ناشی از مالیات نوشابه‌ها، مالیات بر سیگار وارداتی و مالیات مقطوع تولید اتومبیل‌های سواری داخلی می‌باشد.

* درآمد حاصل از فروش کالاها و خدمات با ۴۷/۷ درصد و حق بیمه و کمک‌های دریافتی با ۳۶/۲ درصد بیشترین سهم را در عدم تحقق سایر درآمدهای دولت دارند.

نگاهی به گزارش‌های مالی دولت در نه ماهه سال جاری نشان می‌دهد که درآمدهای عمومی پیش‌بینی شده قانون بودجه تحقق نیافته است. در این بررسی به مقایسه عملکرد اجزای درآمدهای عمومی (نفت و گاز، مالیات‌ها، سایر درآمدها) با بودجه مصوب دولت می‌پردازیم تا تحلیلی از علل عدم تحقق درآمدهای عمومی دولت به دست آید و هدف اصلی در این گزارش پاسخ به این سؤال است که علل عدم تحقق درآمدهای عمومی پیش‌بینی شده در قانون بودجه چیست و بیشترین سهم در این عدم تحقق مربوط به کدام یک از اجزای درآمدهای عمومی دولت است. بدیهی است که عدم تحقق درآمدهای عمومی سبب عدم تخصیص اعتبارات جاری و عمرانی مصوب شده و مشکلات عدیده‌ای برای اقتصاد کشور در پی خواهد داشت.

عملکرد بودجه عمومی دولت

درآمدهای عمومی دولت در نه ماهه سال جاری مبلغی در حدود ۶۱۸۹۶/۱ میلیارد ریال می‌باشد و عملکرد ۹ ماهه نسبت به $\frac{9}{11}$ بودجه مصوب ۸۵/۱ درصد است. بابت اعتبارات جاری و عمرانی مصوب جمعاً مبلغ ۶۲۵۶۴ میلیارد ریال پرداخت شده است و نسبت وصولی درآمدهای عمومی دولت به کل پرداخت‌ها بابت اعتبارات جاری و عمرانی مصوب در حدود ۹۸/۹ درصد می‌باشد.

بیشترین میزان عدم تحقق درآمدهای مصوب در قانون بودجه به ترتیب مربوط به سایر درآمدها و مالیات‌هاست که جمعاً حدود ۱۴۰۴۸/۷ میلیارد ریال (۲۸ درصد مالیات‌ها و ۷۲ درصد سایر درآمدها) عدم تحقق نشان می‌دهند. درآمد حاصل از فروش نفت خام^۱ و فراورده‌های نفتی در نه ماهه ۱۳۷۸ در حدود ۱۹۰۹۱ میلیارد ریال بوده و نسبت وصولی به مصوب در حدود ۱۲۰/۴ درصد می‌باشد و ۳۲۳۰ میلیارد ریال بیش از رقم پیش‌بینی شده وصولی نشان می‌دهد و در نتیجه جمع درآمدهای عمومی دولت مبلغ ۱۰۸۱۹ میلیارد ریال کمتر از رقم پیش‌بینی شده در قانون تحقق یافته است یعنی ۸۵/۱ درصد از درآمدهای پیش‌بینی شده قانون بودجه تحقق یافته و ۱۴/۹ درصد نیز محقق نگشته است.

پرداخت‌های خزانه داری کل بابت اعتبارات جاری و عمرانی و همچنین تنخواه گردان خزانه در نه ماهه سال ۱۳۷۸ بالغ بر ۶۲۸۳۲ میلیارد ریال بوده که این مبلغ ۸۴/۸ درصد $\frac{9}{11}$ اعتبارات مصوب در قانون بودجه است.

پرداخت‌های خزانه بابت اعتبارات جاری در نه ماهه ۱۳۷۸ بالغ بر ۴۵۶۸۸ میلیارد ریال بوده که نسبت عملکرد به مصوب ۹۲/۲ درصد می‌باشد. همچنین پرداخت‌های خزانه بابت اعتبارات عمرانی بالغ بر ۱۶۸۷۶ میلیارد ریال بوده که معادل ۶۸/۶ درصد اعتبارات مصوب قانون بودجه است.

۱ قسمتی از درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام باست پیش‌فروش‌های انجام شده در سال ۱۳۷۶ (تفسیر، قانون اصلاح بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور) و در سال ۱۳۷۷ (تفسیر، قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور) قبلاً در سال‌های یاد شده به حساب درآمد عمومی کشور واریز شده است.

جدول ۱- خلاصه عملکرد بودجه عمومی دولت در نه ماهه سال جاری ارقام به میلیارد ریال

شرح	عملکرد ۹ ماهه	مصوب ۹ ماهه	درصد عملکرد به مصوب	میزان عدم تحقق درآمدهای مصوب
- درآمدهای عمومی:	۶۱۸۹۶	۷۲۷۱۵	۸۵/۱	۱۰۸۱۹
۱- مالیات‌ها	۱۸۳۶۶	۲۲۳۱۷	۸۲/۳	۳۹۵۱
مستقیم	۱۲۰۲۷/۳	۱۳۱۹۵/۵	۹۱/۱	۱۱۶۸/۵
غیرمستقیم	۶۳۳۸/۹	۹۱۲۱/۱	۶۹/۵	۲۷۸۲/۲
۲- نفت و گاز	۱۹۰۹۱	۱۵۸۶۱	۱۲۰/۴	۳۲۳۰
فروش نفت خام	۱۵۷۱۷/۸	۱۳۹۲۸/۸	۱۱۲/۸	۱۷۸۹
فروش نفت کوره و فرآورده	۳۳۷۲/۸	۱۹۳۲	۱۷۴/۶	۱۴۴۰/۸
۳- سایر درآمدها	۲۴۴۳۹	۳۴۵۳۷	۷۰/۸	۱۰۰۹۸
- پرداخت‌ها:	۶۲۸۳۲	۷۴۱۳۷	۸۴/۸	—
اعتبارات جاری	۴۵۶۸۸	۴۹۵۴۰	۹۲/۲	—
اعتبارات عمرانی	۱۶۸۷۶	۲۴۵۹۷	۶۸/۶	—
تنخواه گردان خزانه	۲۶۸	—	—	—
- سایر منابع تأمین اعتبار	۵۵۰	۴۵۰	۱۲۲/۲	—
موجودی (بدهی) حساب درآمد عمومی	(۳۸۶)	—	—	—

* نمایانگر این مطالب است که عملکرد ۹ ماهه بیش از رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه بوده است و نسبت عملکرد به مصوب بیشتر از ۱۰۰ می‌باشد.

درآمدهای مالیاتی

درآمدهای مالیاتی مستقیم و غیرمستقیم در نه ماهه سال جاری بالغ بر ۱۸۳۶۶ میلیارد ریال است که معادل ۸۲/۳ درصد رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور می‌باشد. ۲۹/۶ درصد از عدم تحقق درآمدهای مالیاتی مصوب مربوط به مالیات‌های مستقیم و ۷۰/۴ درصد نیز ناشی از مالیات‌های غیرمستقیم بوده است. عملکرد مالیات‌های مستقیم ۱۲۰۲۷/۳ میلیارد ریال بوده که معادل ۹۱/۱ درصد رقم پیش‌بینی شده قانون بودجه بوده است. علت عدم تحقق مالیات‌های مستقیم ناشی از مالیات بر شرکت‌ها که بالغ بر ۷۱۴۱/۷ میلیارد ریال است و نسبت مصوب به عملکرد ۸۳/۹ درصد می‌باشد. عملکرد مالیات بر درآمد و ثروت بیش از رقم مصوب بوده است.

عملکرد مالیات‌های غیرمستقیم ۶۳۳۸/۹ میلیارد ریال است که معادل ۶۹/۵ درصد رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه می‌باشد و علت این امر ناشی از عدم تحقق مالیات بر واردات و مالیات بر مصرف و فروش است. ۷۰/۴ درصد از عدم تحقق مالیات‌های مصوب ناشی از مالیات‌های غیرمستقیم است. علت عدم تحقق مالیات بر واردات در نه ماهه سال جاری در مقایسه با رقم مصوب مربوط به کاهش واردات کالاهایی که

مشمول پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و حق ثبت سفارش کالا می باشد. علاوه بر کاهش واردات به دلیل این که در بودجه ۱۳۷۸ حقوق گمرکی و سود بازرگانی براساس نرخ ارز ۳۰۰۰ ریال برآورد شده است و تاکنون حقوق گمرکی و سود بازرگانی با نرخ ۱۷۵۰ ریال برای هر دلار اعمال شده و این امر یکی از دلایل اصلی عدم تحقق سود بازرگانی و حقوق گمرکی مصوب قانون بودجه بوده است.

مالیات بر مصرف و فروش در حدود ۲۴۶۲/۲ میلیارد ریال بوده که نسبت وصولی به مصوب در حدود ۷۰ درصد است. عدم تحقق مالیات بر مصرف و فروش در مقایسه با ارقام پیش بینی شده در قانون بودجه عمدتاً مربوط به مالیات نوشابه ها، مالیات بر سیگار وارداتی و مالیات مقطوع تولید اتومبیل های سواری داخلی می باشد. عوارض فروش سیگار وارداتی هر نرخ ۷۰ ریال به دلیل عدم واردات سیگار عملکرد صفر نشان می دهد و ۹۰۰ میلیارد ریال از عدم تحقق مالیات بر مصرف و فروش از این محل ناشی می شود.

ارقام به میلیارد ریال

جدول ۲- عملکرد مالیات ها در نه ماهه ۱۳۷۸

عنوان	عملکرد ۹ ماهه	مصوب ۹ ماهه	نسبت عملکرد به مصوب	میزان عدم تحقق تحقق درآمدهای مالیاتی	درصد عدم تحقق اجزا مالیات ها
مالیات ها	۱۸۳۶۶/۲	۲۲۳۱۶/۶	۸۲/۳	۳۹۵۰/۴	—
مستقیم	۱۲۰۲۷/۳	۱۳۱۹۵/۵	۹۱/۱	۱۱۶۸/۲	۲۹/۶
الف - بر شرکت ها	۷۱۴۱/۷	۸۵۱۵/۵	۸۳/۹	۱۳۷۳/۸	—
ب - بر درآمد	۴۰۶۱/۸	۳۹۳۷/۵	۱۰۳/۲	۰۱۲۴/۳	—
ج - بر ثروت	۸۲۳/۸	۷۴۲/۵	۱۱۰/۹	۰۸۱/۳	—
غیر مستقیم	۶۳۳۸/۹	۹۱۲۱/۱	۶۹/۵	۲۷۸۲/۲	۷۰/۴
بر واردات	۳۸۷۶/۷	۵۶۰۳/۴	۶۹/۲	۱۷۲۶/۷	—
بر مصرف و فروش	۲۴۶۲/۲	۳۵۱۷/۸	۷۰	۱۰۵۵/۶	—

* نمایانگر این مطلب است که عملکرد بیش از رقم پیش بینی شده در قانون بودجه است و نسبت عملکرد به مصوب بیشتر از ۱۰۰ می باشد.

سایر درآمدهای دولت

عملکرد ۹ ماهه سایر درآمدهای دولت بالغ بر ۲۴۴۳۹/۱ میلیارد ریال بوده که در مقایسه با $\frac{۹}{۱۳}$ رقم پیش بینی شده در قانون مذکور در حدود ۷۰/۸ درصد تحقق یافته است. بیشترین میزان عدم تحقق درآمدهای بودجه عمومی دولت ناشی از سایر درآمدها است که ۱۰۰۹۸/۳ میلیارد ریال کمتر از رقم پیش بینی در قانون بودجه ۱۳۷۸ وصولی داشته است. با نگاهی به اجزای سایر درآمدهای دولت می بینیم که درآمد حاصل از فروش کالاها و خدمات با ۴۷/۷ درصد، حق بیمه کمک های دریافتی با ۳۶/۲ درصد بیشترین سهم را در عدم تحقق سایر درآمدهای دولت دارند.

عملکرد درآمد حاصل از انحصارات دولت ۶۳۸/۳ میلیارد ریال بوده و نسبت عملکرد به $\frac{۹}{۱۳}$ بودجه مصوب ۲۹/۳ درصد است و علت عدم تحقق عمدتاً ناشی از عدم تحقق درآمد موضوع بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه و درآمد موضوع تبصره ۳۵ قانون بودجه ۱۳۷۸ می باشد.

عملکرد درآمد حاصل از فروش کالاها و خدمات ۱۳۱۵۹/۶ میلیارد ریال بوده که نسبت عملکرد به مصوب ۷۳.۲ درصد است و ۴۷.۷ درصد از عدم تحقق سایر درآمدها ناشی از درآمد حاصل از فروش کالاها و خدمات است. عملکرد حق بیمه، کمک‌های دریافتی و... ۱۰۵۳۰/۱ میلیارد ریال بوده که نسبت عملکرد به مصوب ۷۴.۲ است.

جدول ۳- عملکرد سایر درآمدهای دولت در نه ماهه ۱۳۷۸ از رقم به میلیارد ریال

عنوان	عملکرد ۹ ماهه	مصوب ۹ ماهه	نسبت عملکرد به مصوب	میزان عدم تحقق اجزای سایر درآمدها	درصد عدم تحقق اجزای سایر درآمدها
سایر درآمدها	۲۴۴۳۹/۱	۳۴۵۳۷/۴	۷۰/۸	۱۰۰۹۸/۳	—
درآمد حاصل از انحصارات دولت	۶۳۸/۳	۲۱۷۵/۴	۲۹/۳	۱۵۳۷/۱	۱۵/۲
درآمد حاصل از فروش کالاها و خدمات	۱۳۱۵۹/۶	۱۷۹۷۱	۷۳/۲	۴۸۱۱/۴	۴۷/۷
حق بیمه و کمک‌های دریافتی و...	۱۰۵۳۰/۱	۱۴۱۸۷/۳	۷۴/۲	۳۶۵۷/۲	۳۶/۲
اصل و بهره وام‌ها و سود حاصل از سرمایه‌گذاری	۱۱۱/۱	۲۰۳/۷	۵۴/۶	۹۲/۶	۰/۹